

ЛІТЕРАТУРА

1. Шпильова О. Український неоромантизм / О. Шпильова // Урок української. – 1999. - №1. – С. 32 – 35.
2. Васильченко С. Твори в 3 т. / упор. і прим. Б. Деркача, В. Костюченка. – К.: Дніпро, 1974. Т. 2. – 1974. – С. 264 – 276.
3. Словник символів / О. Потапенко, М. Дмитренко, Г. Потапенко та ін. – К.: Народознавство, 1997. – Режим доступу: http://ukrlife.org/main/evshan/symbol_k.htm
4. Словник символів / О. Потапенко, М. Дмитренко, Г. Потапенко та ін. – К.: Народознавство, 1997. – Режим доступу: http://ukrlife.org/main/evshan/symbol_d.htm
5. Пахаренко В. Нарис української поезики (до нових підходів у вивченні літератури) / В.Пахаренко. – К., 1997. – 80 с.
6. Літературознавчий словник-довідник / Р. Гром'як, Ю. Ковалів, В. Теремко. – К.: Академія, 1997. – С. 492.

УДК 070.481 (477.64)

ЖАНРОВЕ РОЗМАЇТТЯ МІСЦЕВОЇ ПРЕСИ (НА ПРИКЛАДІ ГАЗЕТ „ЗАПОРІЗЬКА ПРАВДА” ТА „ИНДУСТРИАЛЬНОЕ ЗАПОРОЖЬЕ”)

Абрамова І.Г., к.філол.н., доцент, Дробна О.В., магістр

Запорізький національний університет

У статті викладено основні тенденції жанрового розгалуження преси з орієнтацією на сьогодення, окреслено сучасні тенденції жанрових перетворень, досліджено сьогочасне жанрове насичення періодичних видань на прикладі газет Запорізької області – „Запорізька правда” та „Индустриальное Запорожье”. Пропонується спостереження авторів щодо трансформації жанру журналістських творів.

Ключові слова: жанр, інтерв'ю, репортаж, замітка, звіт, нарис, фейлетон, трансформація.

Абрамова И.Г., Дробная О.В. ЖАНРОВОЕ РАЗНООБРАЗИЕ МЕСТНОЙ ПРЕССЫ (НА ПРИМЕРЕ ГАЗЕТ „ЗАПОРІЗЬКА ПРАВДА” И „ИНДУСТРИАЛЬНОЕ ЗАПОРОЖЬЕ”) / Запорожский национальный университет, Украина

В статье изложены основные тенденции жанрового разветвления прессы с ориентацией на сегодняшний день, определены современные тенденции жанровых преобразований, исследовано сегодняшнее жанровое насыщение периодических изданий на примере газет Запорожской области – „Запорізька правда” и „Индустриальное Запорожье”. Предлагается наблюдение авторов относительно трансформации жанра журналистских произведений.

Ключевые слова: жанр, интервью, репортаж, заметка, отчет, очерк, фельетон, трансформация.

Abramova I.G., Drobna O.V. GENRE DIVERSITY OF REGIONAL PRESS (ON EXAMPLE OF NEWSPAPERS „ZAPORIZ'KA PRAVDA” AND „INDUSTRIALNOYE ZAPOROZH'YE”) / Zaporizhzhya National University, Ukraine

In the article main tendencies of genre diversity of modern press, up-to-date trends of genre transformation, genre saturation of press are considered on example of editions of Zaporizhzhya region – newspapers „Zaporiz'ka Pravda” and „Industrialnoye Zaporozhye”.

Key words: genre, interview, report, notice, account, essay, newspaper satire, transformation.

У мистецтві, літературознавстві, теорії журналістики і публіцистики жанр – одне з найскладніших понять. Звертаючись до тих чи інших конкретних явищ суспільного життя, природи, мистецтво випрацьовує специфічні форми їх відображення, що поступово змінюються залежно від змін історичних умов, але все ж таки зберігають певну стійкість. Жанр допомагає плідніше працювати над матеріалом, відбором фактів, трактуванням явищ, процесів. У чіткому термінологічному розумінні жанр не відображає дійсність так, як будь-який твір мистецтва та літератури. Жанр є категорією узагальненою: він відтворює не безпосередньо дійсність, а характер відношень до неї через твори, що складають його основу. Жанр – це завжди настанова на певний тип, спосіб зображення, характер і масштаб узагальнень, вид підходу до дійсності. Журналістські твори постають перед нами не у випадковому і хаотичному нагромадженні, а у сформованих, більш-менш стійких жанрових різновидах. Вважається, що своєрідність журналістської творчості багато в чому визначається жанрами, а літературна майстерність

автора – мистецтвом перевтілення мовного матеріалу в жанрову форму. Не випадково існує практика спеціалізації журналістів за жанровою ознакою: репортер, кореспондент, оглядач і т.д. Однак система жанрів, зокрема, газетної публіцистики не стоїть на місці, а розвивається, збагачується, видозмінюється.

Інформаційний простір Запорізької області представлений досить широким розмаїттям різноманітних друкованих ЗМІ. Якщо аналізувати нішу періодичних видань з акцентом на подачу суто інформації, аналітики чи публіцистики, то на ринку превалюють гібридні форми – інформаційно-аналітичні („Суббота плюс”, „Запорізька Січ”, певною мірою „МИГ”). До інформаційних видань належать газети „Індустріальное Запорожье”, „Запорізька правда”, „Наше время”. Суто аналітичних видань не представлено. Художня публіцистика в „чистому вигляді” – це альманахи, наприклад, „Хортиця”, „Великий луг”.

Аналізуючи стан сучасної преси, детальніше зупинимось на регіональних виданнях Запорізької області „Запорізька правда” та „Індустріальное Запорожье”, обґрунтовуючи це тим, що ці газети мають досить солідний вік і не втрачають своїх позицій на місцевому ринку преси. Так, „Запорізька правда” виходить з 1917 року, дещо молодшим є „Індустріальное Запорожье”, яке друкується з 1939 року. Окрім того, обидві газети є майже щоденними: газету обласної ради читачі мають змогу бачити тричі на тиждень (вівторок, четвер, субота), а „Індустріальное Запорожье” – щоп’ятниці та суботи, а по вівторках та четвергах із додатком „Індустріальное Запорожье - Панорама”.

Трансформація існуючих жанрових форм, яка відбувається на сучасному етапі, пов’язана зі зміною основних жанроутворюючих ознак, скажімо, як наявність авторського початку, ціль повідомлення, предметний зміст, стандартність засобів вираження, обсяг, і можуть приводити до зсув у жанровій системі. Наприклад, в інформаційних жанрах у цілому знаходить прояв тенденція до посилення особистого начала, автори використовують будь-яку можливість виразити своє ставлення до повідомлюваного навіть у таких стандартних жанрах, як інформаційна замітка. Що стосується репортажу, то серед дослідженого матеріалу в переважній більшості текстів образ автора проявляє себе досить яскраво. Нарис, навпаки, виявляє тенденцію до зменшення обсягу й до стандартизації засобів вираження образу автора. З різновидів нарису переважає мала форма – нарис-замальовка, рідше зустрічається портретний і проблемний нарис.

Практично зник жанр передової статті; публікації, що відбивають позицію газети, займають її місце на газетній шпальті, але не замінюють функціонально. Близькі до зникнення жанри фейлетону й памфлету. У ряді видань їхню функцію беруть на себе такі жанрові форми, як „власна колонка”, але частіше використовуються жанрові можливості коментарю й комбіновані форми. Одержали поширення малі жанрові форми – „анонс” (ключові або сенсаційні фрази газетних публікацій, оформлені як самостійні тексти), „актуальна цитата” з коментарем або без коментарю.

Розглядаючи „Запорізьку правду” як друкований орган обласної державної адміністрації, знаходимо зрозумілим навантаження на такий жанр інформаційної журналістики як звіт. Окрім того спостерігається тенденція збереження художньо-публіцистичних жанрів: нарисів, фейлетонів. До речі, простежуючи схильність багатьох видань до відмови від жанру фейлетону, „Запорізька правда” не лише культивує цей жанр, а й не дає піти в небуття епіграмі, шаржу, пародії, карикатурі, памфлетові. Разом із тим у газеті значно посилилось інформаційне начало, оперативність викладу, залучення новоформатних діалогічних жанрів. „Запорізька правда”, зберігаючи на своїх сторінках жанрові традиції та набутки попередників, разом із тим є відкритою для сучасних засобів відображення дійсності.

Жанрове наповнення газети „Індустріальное Запорожье” відповідає завданню, яке ставить перед собою редакція. Відповідно до цього газета має свій набір найбільш уживаних жанрів, серед яких переважають саме інформаційні. Видання прагне повно проінформувати читачів про стан соціуму, скласти з подій і фактів картину навколишньої дійсності. І, оскільки читачеві потрібно в цій дійсності орієнтуватися, діяти, приймати рішення, газета представляє громадське життя в русі, вказує читачеві певний напрямок. Досить цікавим є метод написання матеріалів з продовженням, прийом так званого розривання матеріалу, коли на першій шпальті подаються не повні повідомлення, а лише найголовніше, а решту матеріалу читач дочитує на другій, третій або іншій сторінці газети.

На прикладі місцевої преси очевидним є те, що для багатьох газетних публікацій характерна розмитість жанрових меж. Іноді навіть складно визначити, до якого жанру публіцистики належить текст. У процесі аналізу вказаних газет визначено, що для видань різних типів характерними є різні жанрові системи. Це, передусім, зумовлено завданнями, які ставить редакція: лише інформувати, надавати аналіз дійсності чи розважати. Газети „Запорізька правда” та „Індустріальное Запорожье” належать до інформаційних типів видань. Головними пріоритетами є відображення навколишньої дійсності без її ґрунтового аналізу. Саме цим зумовлена і перевага інформаційних публікацій на шпальтах газет. Найбільш затребуваними жанрами подібних видань стають замітки, репортажі та інтерв’ю. Разом із тим, у кожній редакції є свої смаки щодо жанрової матеріалізації творчих набутків журналістів. Так, „Запорізька правда” намагається тримати своїх читачів у курсі подій політичного, економічного, суспільного життя,

надаючи звіти з різноманітних засідань, зустрічей, зборів, конференцій. Подача фактажу в газеті не обмежується жорсткими рамками відповідей на питання ЩО? ДЕ? КОЛИ? Відбувається поєднання в тексті рис кількох жанрових форм. З одного боку, це дозволяє розширювати можливості відображення життя, а з іншого – робить матеріали так би мовити „живими”, більш прийнятними для розуміння. Таким чином, відбувається синтез жанрів: замітка з елементами інтерв'ю, репортаж-інтерв'ю, кореспонденція-звіт.

Газета „Индустриальное Запорожье” „робить ставки” на розширені замітки та діалогічні жанри журналістики. Редакція навіть вибудувала певну систему подачі матеріалів, коли найголовніша, оперативна інформація подається на першій шпальті, а її подробиці, уточнення – на інших сторінках видання. Діалогічні жанри представлені класичними інтерв'ю, ексклюзивними інтерв'ю, інтерв'ю-коментарем, бліц-опитуваннями, публікаціями типу питання-відповідь.

Зазначимо, що керуючись такими засадами, як оперативне інформування аудиторії, названі вище видання націлені на найбільш важливі для читачів події та явища, а також пов'язані з базовими, найбільш актуальними його потребами, і, безперечно, сприяють формуванню в реципієнтів картини навколишньої реальності.

Жанри є результатом історичного відбору, який діє постійно: непотрібне зникає, змістовне зберігається, вкраплюються нововведення. Природа будь-якого жанру відзначається складністю та діалектичністю. У сучасній газетній публіцистиці використовують приблизно два десятки жанрів. Вони утворюють своєрідний ланцюжок, ланки якого дають можливість переходу від найпростіших жанрів до більш складних. Сьогодення журналістики – це заміщення одних жанрів іншими. Провідне місце займають інформаційні жанри з властивою їм оперативністю, точністю. Модифікувались жанри художньої публіцистики, при створенні яких переважає фактографічний, лаконічний характер. Подібні трансформації та перетворення є наслідками освоєння журналістами нових методів пізнання дійсності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Горохов В. Газетно-журнальные жанры / Владимир Горохов. – М.: Высшая школа, 1993. – 128 с.
2. Гуревич С. Газета: вчера, сегодня, завтра / С.Гуревич // <http://www.evartist.narod.ru>
3. Ким М. Жанры современной журналистики / Максим Ким. – СПб.: Изд-во Михайлова В.А., 2004. – 336 с.
4. Корконосенко С. Основы журналистики / Сергей Корконосенко. – М.: Аспект Пресс, 2002. – 286 с.
5. Михайлин І. Загальна жанрологія і журналістика. Поділ літературної творчості на роди / І.Михайлин // http://www.edudoc.ru/doc_93254f.html
6. Тертычный А. Трансформация жанровой структуры современной периодической печати / А.Тертычный // Вестник Моск. ун-та. – Сер.10. – Журналистика. – 2002. – № 2. – С. 54-64.

УДК 821.161.2 (09)

ДУХОВНИЙ ВИМІР ЛЮБОВІ І ТІЛЕСНА ПРИСТРАСТЬ: ВНУТРІШНІЙ ТРАГІЗМ ОБРАЗУ ЖІНКИ В ДРАМАТУРГІЇ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Баранова І.О., аспірант

Бердянський державний педагогічний університет

У статті з'ясовуються основні типи жіночих образів у драматургії Лесі Українки та аналізується їх внутрішній діалогізм, досліджуються особливості дихотомії чоловік-жінка, акцентується увага на двох вимірах любові: духовному і тілесному.

Ключові слова: жіночий образ, фемінне, маскулінне, дух, природа, Інший, ерос, агапе.

Баранова И.А. ДУХОВНОЕ ИЗМЕРЕНИЕ ЛЮБВИ И ФИЗИЧЕСКАЯ СТРАСТЬ: ВНУТРЕННИЙ ТРАГИЗМ ОБРАЗА ЖЕНЩИНЫ В ДРАМАТУРГИИ ЛЕСИ УКРАИНКИ / Бердянский государственный педагогический университет, Украина.

В статье выясняются основные типы женских образов в драматургии Леси Украинки, анализируется их внутренний диалогизм, исследуются особенности дихотомии мужчина-женщина, акцентируется внимание на двух измерениях любви: духовном и физическом.

Ключевые слова: женский образ, феминное, маскулинное, дух, природа, Другой, эрос, агапе.